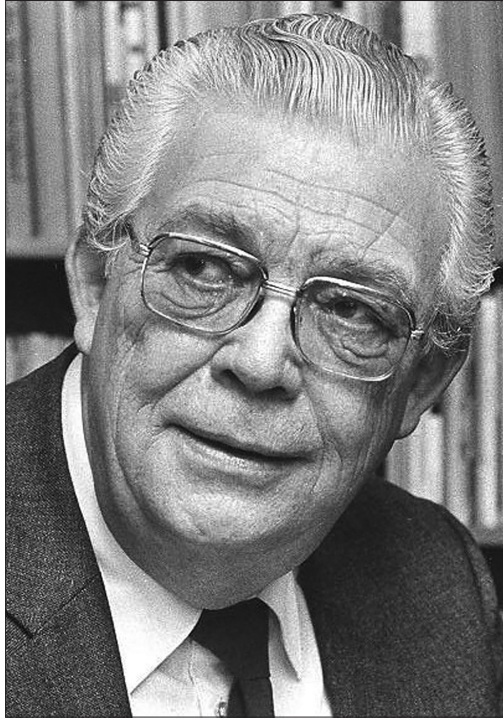




Mindeord om Ernst Verwohlt

Af Erling Bondesen

Den 24. August mistede Roskilde en markant borger og Historisk Samfund for Roskilde Amt et trofast medlem - formand og redaktør af årsskriftet gennem 25 år fra 1973 til 1998 - forhenværende amtsdirektør Ernst Verwohlt.

Verwohlt var en rigtig roskildenser, født i byen den 1. oktober 1923 og student fra Roskilde Katedralskole i 1942. Han har således i barndommen og teenage-årene kunnet suge til sig af byens historiske atmosfære og oplevet den autentiske 'matador-by'. Efter en krigstidspræget studietid, hvorunder Verwohlt var regensianer, blev han juridisk kandidat i 1949, hvorefter han aftjente sin værnepligt i Artilleriet og i 1950 hjemsendtes som sekondløjtnant. I 1962 opnåede han rang af premierløjtnant af reserven. I 1951 blev Verwohlt som grøn jurist fuldmægtig i Københavns Amt for i 1961 at blive amtsrådssekretær i Roskilde Amtrådskreds. I 1969 blev Verwohlt amtsdirektør i det nye Roskilde Amt, hvor han i 1970 efter kommunalreformen gennemførte de

store heraf forvaltningsmæssige reformer. Det var således jomfrueligt området at dyrke og Roskilde Amt blev derfor præget af Verwohlts personlige måde at administrere på og af hans positive forhold til skiftende tiders politiske 'arbejdsgivere'. Dette gav sig synligt udslag i den amtsgård han var primus motor i rejsningen af og i dennes mange 'finesser', lige fra den kunstneriske udsmykning på væggene og de skulpturelle perler, der pryder bygningen ude som inde til det at Roskilde Amt havde sin egen sangbog og at øllerne på amtsgården bar amtets særlig våbenprydede etiketter. I 1974 oprettedes Hovedstadsrådet, hvorved råderummet for de amtslige forvaltninger reduceredes, men Roskilde Amt vedblev udadtil over for borgerne at være en integritet, hvilket ikke mindst skyldtes Verwohlt. Da Hovedstadsrådet i 1990 nedlagdes kunne Verwohlt derfor med sindsro give depechen videre og trække sig tilbage, ikke direkte til et velfortjent otium, men til endnu tre i en mere tilbagetrukket position som konsulent.

Har Verwohlt i sit arbejdsliv ikke haft mange forskellige arbejdspladser, faktisk kun to, har han til gengæld i organisatorisk henseende gjort sig gældende på mange fronter. I det meste af sin periode som amtsrådssekretær var han fra 1965 til 1970 formand for Amtsrådssekretærforeningen og medlem af bestyrelsen for det Provinskommunale Juristforbund, og da det blev muligt i 1970 tillige formand for Amtsdirektørforeningen, en position han bestred i 15 år. I lokalmiljøet var han fra 1963 til 1987 revisor for Roskilde Sparekasse.

Verwohlt var ikke kun embedsmanden, han var også det mangesidigt kulturelle menneske med interesser, der ikke kun legedes med på hobbyplan, men som også dyrkedes på et videnskabeligt niveau. Det drejer sig om historie, arkæologi, heraldik, kunst, litteratur og meget mere, allerhelst med en lokal dimension. Og så var der selvfølgelig satyren Gustav Wied, næsten som var der et åndeligt slægtskab. Det var Verwohlt der vakte Gustav Wied-selskabet til live igen og var dets første formand, hvorunder han skabte begrebet 'Wiedenskab'. Men den store rigtigt videnskabelige interesse var heraldikken og Verwohlt var i kraft af sine vægtige afhandlinger, bl.a. i Historisk Samfunds Årsskrift, altid i frontlinien. Han var medstifter af Socitas Heraldica Scandinavica eller Heraldisk Selskab og dets formand fra 1959 til 1965. I 1977 blev han medlem af l'Academie Internationale d'Heraldique og i 1984 blev han æresmedlem af Heraldisk Selskab. De heraldiske fingeraftryk ses i mange af de nye 1970-kommuners våben og ikke mindst i det heraldiske ur på amtsgården - et smukt eksempel på den kulturelle integration mellem arbejde og

interesse, som var så karakteristisk for Verwohlt. Han var heraldisk medarbejder ved 'Den store danske Encyclopædi'.

Historie er en nødvendig baggrund for heraldiske studier, men for Verwohlt var historien ikke blot et redskab det var en livsnødvendighed. Dette stod klart for alle os i Historisk Samfund, ikke kun i de 25 år han var formand, men også når han i sin egenskab af redaktør af årbogen kritisk vurderede artikler og inspirerede forfattere. Dette gjalt ikke mindst i det professionelle tre-bindsværk om Roskilde Bys Historie, som han energisk fik etableret det økonomiske grundlag for. Men Verwohlt arbejdede også utrætteligt for lokalhistorien og forestillede sig et nærmere samarbejde mellem de mange lokalhistoriske grupper og foreninger i amtet, først og fremmest omkring de omkostningskrævende publikationer, men sikkert også videre. Offentliggørelsen af historisk viden og dokumentation opfattede Verwohlt som en fundamental kulturtilkendegivelse, der dels beriger og inspirerer den lokalhistorisk interesserede, men som også er nødvendig, 'for at eftertiden kan erkende nutidens tanker om fortiden', som han erklærer i en af sine mange formandsberetninger.

Arkæologien havde Verwohlts store interesse - 'den stumme materielle side af historien' som han sagde, og det ikke kun når udgravningerne foregik i hans og fru Ingers egen have, nabo til Sankt Ibs kirkeruin, men også når lejlighed bødes, ikke mindst i amtets regie. Talrige er de arkæologiske udgravningsprojekter der takket være Verwohlt havde amtets økonomiske støtte. Også bevaringsarbejdet som historisk dimension engagerede Verwohlt sig i f.eks. retableringen af Gustav Wieds Mindelund i Kastellet have ledsaget af en smuk bog og Mosede Fort, også med en publikation om fortets historie og rolle i Københavns forsvar.

På kunstens område er det allerede nævnt, at Verwohlt som amtsdirektør satte sit præg på amtets kunstopolitik, men han var også på mange andre områder med til at præge byens kunstliv bl.a. som formand for Roskilde Kunstmuseum og for det Sjællandske Keramikmuseum, som han arbejdede målrettet for at få etableret i Roskilde. Ja, talrige var de områder i Roskilde by og amt, hvor Verwohlts initiativ og kreativitet gjorde sig gældende og hvor han med sin pondus og hæse stemme kom til at betyde en epoke. Den er nu historie.

Ernst Verwohlt var ridder af første grad af Dannebrog.